

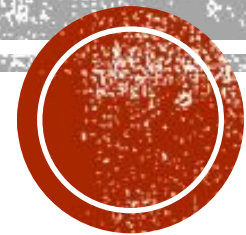
РОЗМОВНИЙ

СТИЛЬ.

УКРАЇНСЬКА МОВА

В РОЗМОВНИЙ

СФЕРІ

ПЛАН

- Значення розмовного стилю, його виокремлення в лінгвостилістиці.
- Основні риси розмовного стилю.
- Особливості функціонування української мови в уснорозмовній сфері. Білінгвізм. Суржик.
- Соціальні діалекти в розмовному мовленні.

НАЙДАВНІШИЙ СТИЛЬ

Він започаткувався з виникненням мови і в ньому вона розвинулася на початкових етапах. Перші норми літературних мов, що виникли на діалектній основі, сформувалися саме в розмовному стилі.

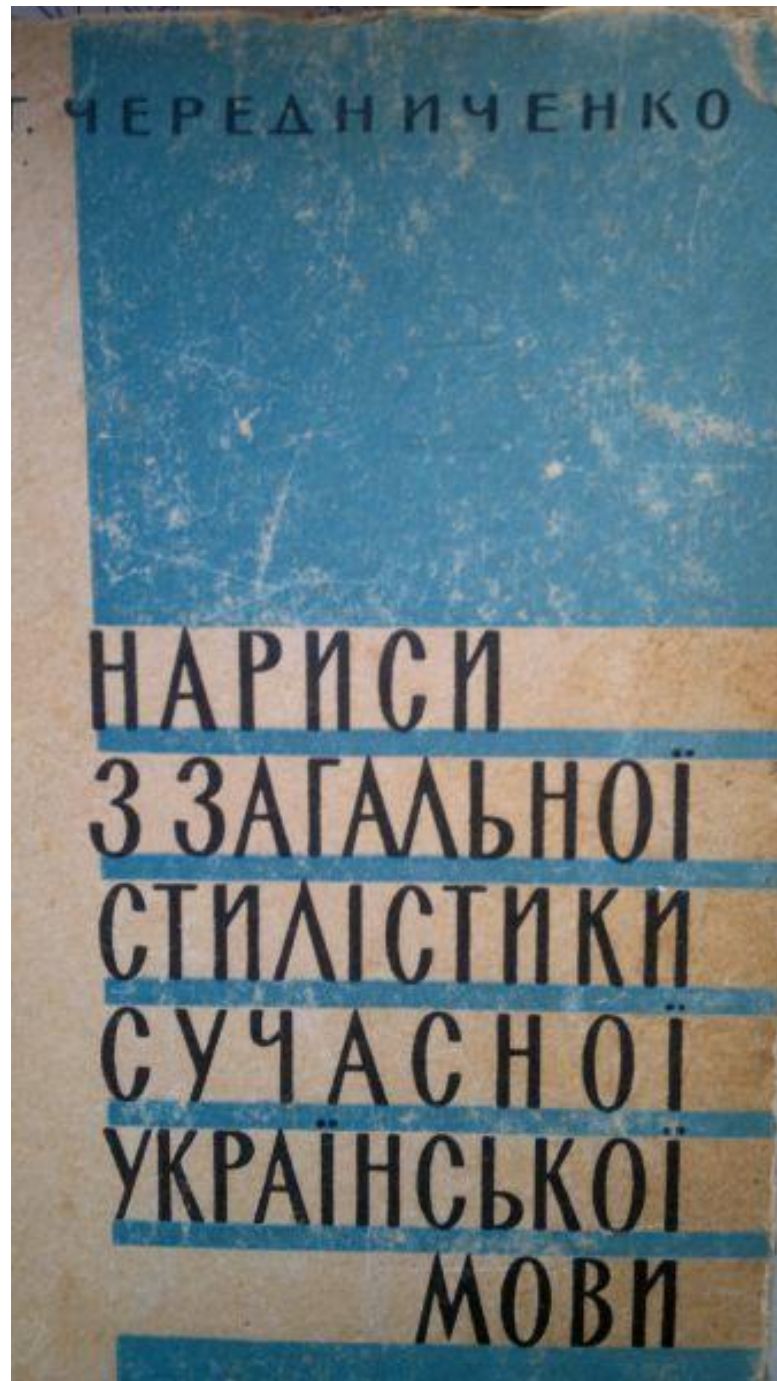

ОСОБЛИВО ВАЖЛИВИЙ СТИЛЬ

Для української мови розмовний стиль є особливо важливим, бо в різні і майже завжди несприятливі для розвитку літературної мови часи розмовна мова зберігала й передавала з уст в уста моральні засади та етнічні риси українства.

ДОСЛІДЖЕННЯ СТИЛЮ

В українській лінгвостилістиці виокремлення розмовної мови як специфічного стилю пов'язане з працею І. Чередниченка 1962 року.

Пізніше мовознавці вживали термін *розмовно-побутовий* стиль, який, однак, є неточним, адже цей стиль охоплює різноманітні види спілкування, не лише на побутову тематику, але й політичну, економічну, культурну тощо. Нині усталилася назва *розмовний стиль*.

Будь-яке ситуативне невимушене

безпосереднє усне спілкування кваліфікують як
окремий жанр розмовного стилю літературної
мови, а не усні різновиди офіційно-ділового,
наукового (науково-популярного) чи
публіцистичного стилів.

Спілкування відбувалось не тільки в офіційно-діловому стилі

РОЗМОВНА МОВА

Усна форма

безпосередня звукова мова з властивою їй ритміко-інтонаційною організацією, супроводжувана мімікою і жестами

Письмова форма

графічна фіксація живої мови в художній літературі (частково у публіцистиці) у діалогічній чи монологічній розповідній формах з відтворенням ритмомелодики та кінетичних засобів спілкування

РИСИ, ЩО ЗУМОВЛЮЮТЬ БІЛЬШІСТЬ ОЗНАК СТИЛЮ

- усна форма (він з'явився в усній формі і намагається її зберегти, хоча нині поширюється і в писемній формі)
- дуже широка сфера використання

СФЕРА ВИКОРИСТАННЯ

- усне повсякденне спілкування в побуті, у родині, на виробництві

ОСНОВНЕ ПРИЗНАЧЕННЯ

- бути засобом впливу й невимушеного спілкування, живого обміну думками, судженнями, оцінками, почуттями, з'ясування виробничих і побутових стосунків.

ОСНОВНІ МОВНІ ЗАСОБИ

- лексика оцінної, емоційної конотації, напр.: *заширокий, землячок, зимний, галасувати, поганющий, головастиий*, особливо – лексика зниженої конотації (просторічна, фамільярна, вульгарна, інвективної), напр.: *читалка, електричка, пузань, директриса, шмаркач, лігво, патякало (зневажл), бовдур (лай.), мордяка (вульг)*;
- прості, переважно короткі речення, слова-речення (*Так, Ні, Невже?*), речення зі звертаннями;
- наявність фразеологізмів, діалектизмів, вигуків тощо.

– Та подивися ти на цього чоловіка! – відчадушно вигукувала мама. – Він же курки не зобидить. І з кебетою в нього все гаразд. А ти кирпу гнеш. Аж зло бере!

Нема олії в голові, – зітхав тато (Володимир Данилець)

Навиразніше виявляють себе лексичні і синтаксичні показники розмовності. Саме тому в лінгвістиці виокремлюють шар розмовної лексики та розмовні (усно-розмовні) синтаксичні конструкції, що об'єднують поняття *розмовні* або *усно-розмовні виражальні засоби*.

ВАРІАТИВНІСТЬ УСНОГО МОВЛЕННЯ

- Мовець має змогу вживати найширший спектр мовних варіантів, щоб передати один і той самий або подібний зміст.
- Наприклад, П.Дудик пропонує 45 варіантів відповіді учня на запитання вчителя *Ти розв'язав задачу?*:
- *Так, Так!, Так!!, Так!!!, Ні, Ні!, Ні!!, Ні!!!, Еге, Еге ж, Атож, Та мабуть, Та ще й як!, Уже давно!, Так її і розв'яжеш!*

МОВНІ ЗМІНИ УНАСЛІДОК КОНТАКТУВАННЯ МОВ. БІЛІНГВІЗМ.

Основним чинником, який впливає на особливості функціонування української мови в уснорозмовній сфері, є українсько-російський білінгвізм.

Контактування мов вважають одним із найсильніших чинників зміни і розвитку мови. Залежно від характеру контактування виникають різні явища: від звичайних запозичень слів, звуків, граматичних категорій до появи спрощених мов для тимчасового спілкування між різномовними прошарками населення.

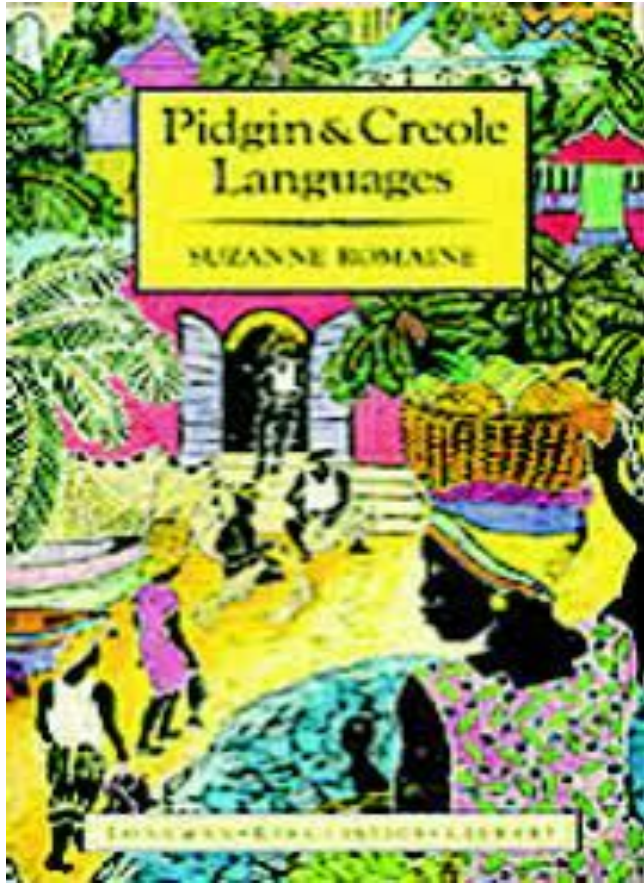

ПІДЖИН

- Тип усного мовлення, що утворюється внаслідок фрагментарного засвоєння і спрощення нав'язаної колоніальної мови та її змішування з рідною мовою.

Pidgin English вживався для спілкування китайців і європейців на півдні Китаю.

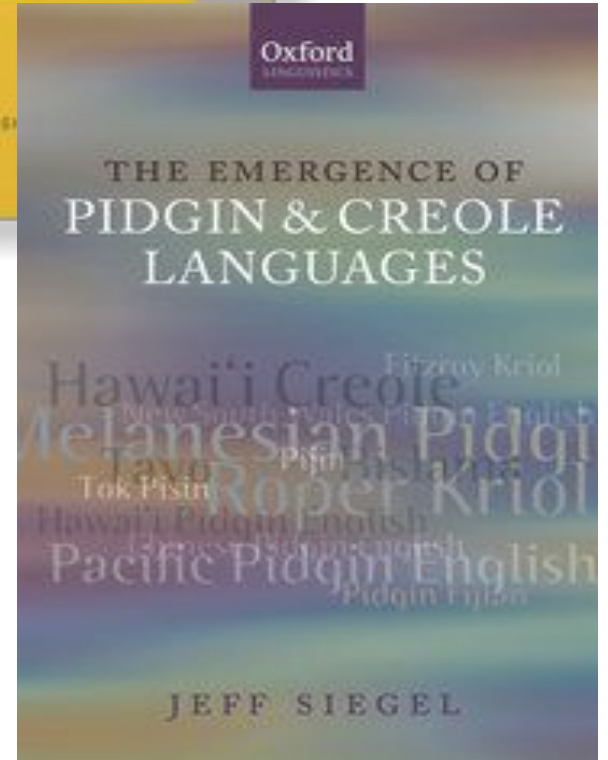
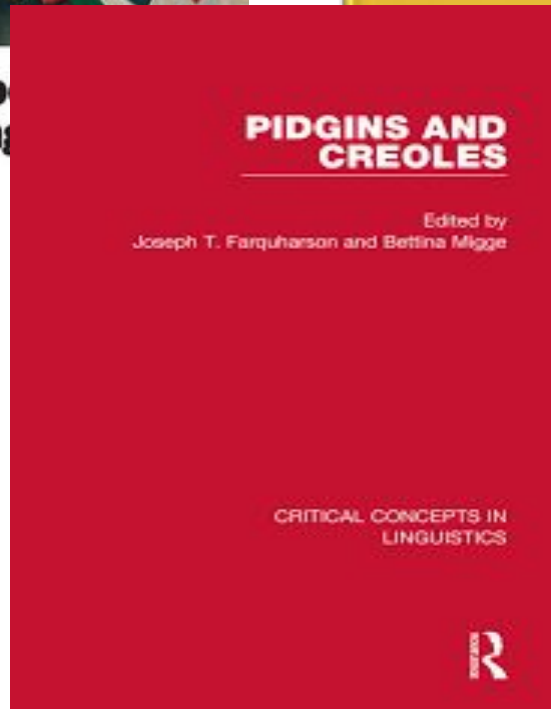
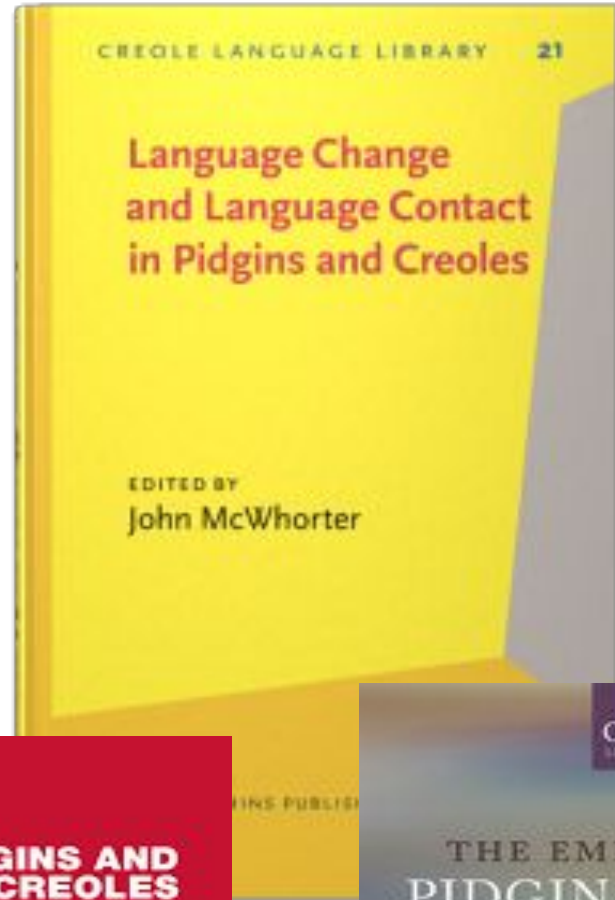

The Handbook of
**Pidgin and
Creole Studies**

Edited by
Silvia Kouwenb
John Victor Sing

WILEY-BLACKWELL

ЗМІНИ, ЯКІ ВІДБУВАЮТЬСЯ В МОВЛЕННІ БІЛІНГВІВ

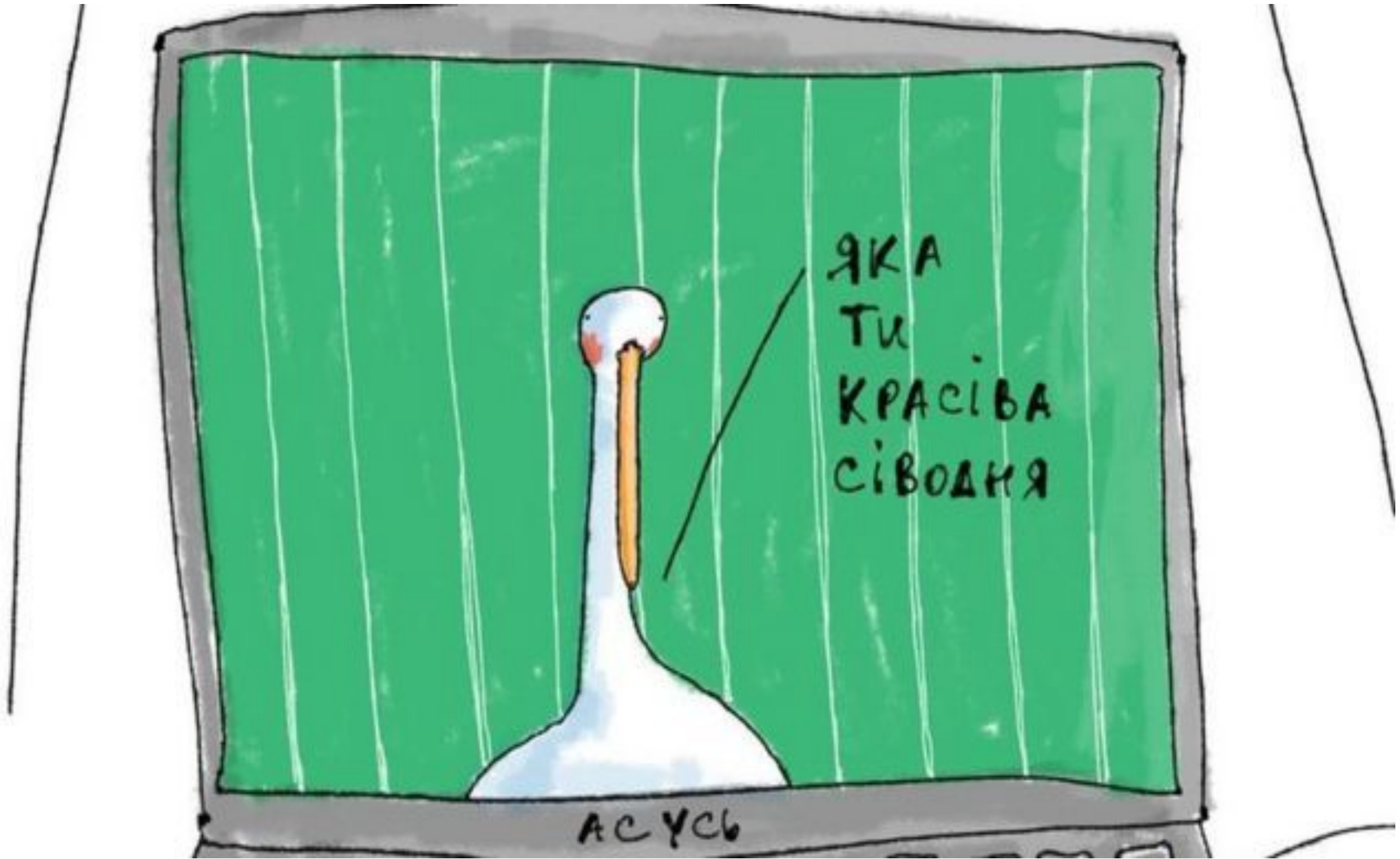
- перемикання кодів
- інтерференція
- повна інтеграція кодів, тобто змішування їх

СУРЖИК

- Суржик виник в кінці XVII – на поч. XVIII сторіччя, коли імперська асиміляційна політика перервала розвиток староукраїнської писемної традиції на території підросійської України.
- Упровадження російської мови в управлінсько-адміністративну сферу й освіту спричинило формування всередині місцевого чиновництва специфічного змішаного усного мовлення. Ще одним потужним джерелом зросійщення, а отже, й появи суржику, була солдатчина в царській Росії.

ЯКА
ТИ
КРАСІВА
СІВОДНЯ

АСУСЬ

*Ти що, странна? Він не погодився; Нехай покушає!
Не ображайте вніманія; Абоненти радуються, як
заплатити за газ (приклади зі статті Володимира Труба, д. ф. н, ст. наук.
співроб. відділу соціолінгвістики Інституту укр. мови НАН)*

*– Це саме інтересне місце, Тосю. От не віре! Я
твічаю, тут такого наслухаєсся, що потоп усе те,
що в газетах пишуть, це дещькі ігрушки. Особино,
коли когось умних записуваєш (Богдан Жолдак)*

На думку Володимира Труба,
українсько-російське суржикове
просторіччя однозначно діагностує
соціальний тип мовця з недостатнім
культурно-освітнім рівнем, з першою
українською мовою, яку він не зумів
піднести до рівня її літературної
форми.

***«Людина, яка
говорить так, як
пише, справляє
враження
ненормальної»***

**Жозеф
Вандрієс,
французький
мовознавець**

Соціальні діалекти (соціолекти) –
варіанти національної мови, пов'язані з
існуванням соціальних груп. Для
позначення соціальних різновидів мови
вживають терміни **арго, жаргон, сленг.**

АРГО

ЖАРГОН

СЛЕНГ

